

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministerijai
Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai
Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos reikalų komitetui
Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo komitetui

KREIPIMASIS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MEDICINOS PRAKTIKOS ĮSTATYMO NR. I-1555 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

2025 m. rugsėjo 29 d.

Jaunųjų gydytojų asociacija (JGA), Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Rezidentų taryba (LSMU RT), Vilniaus universiteto Rezidentų taryba (VU RT), Vilniaus universiteto Studentų atstovybė (VU SA), Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Studentų atstovybė (LSMU SA), Lietuvos studentų sąjunga (LSS) ir Lietuvos medicinos studentų asociacija (LiMSA) atstovaudamos medicinos studentų ir gydytojų rezidentų bendruomenei, **reiškia griežtą nepritarimą siūlomam Lietuvos Respublikos Medicinos praktikos įstatymo Nr. I-1555 3 straipsnio pakeitimui (reg. Nr. XVP-750) (toliau – Projektas)**, kuriuo siekiama 15-20% valstybės finansuojamų rezidentūros vietų perskirstyti į vietas su įsipareigojimu atidirbti regionuose.

Suprantame ir palaikome valstybės siekį užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą visoje Lietuvoje, tačiau esame įsitikinę, kad Projekte siūlomos priemonės yra neproporcingos, neefektyvios ir žalingos Lietuvos sveikatos sistemai ilgalaikėje perspektyvoje. Projektas pažeidžia fundamentalią gydytojo teisę laisvai pasirinkti darbo vietą, ignoruoja realias specialistų trūkumo priežastis ir naikina jau dabar veikiančius lanksčius specialistų pritraukimo mechanizmus.

Projekto aiškinamajame rašte teigiama, jog siekiama „sukurti papildomų paskatų, kurios padėtų didinti asmenų norą“ dirbti regionuose. Tačiau Projektas kuria ne norą, o prievolę. Tai yra esminis laisvės ir prievartos skirtumas. Gydytojai yra vienintelė universitetinių profesijų grupė, kuriai taikomas toks privalomas įsipareigojimas, nors gydytojai rezidentai, skirtingai nei kitų sričių studentai, jau rezidentūros metu dirba gydytojais ir aktyviai prisideda prie sveikatos sistemos veiklos. Papildomas atidirbimas už studijas yra perteklinis ir diskriminacinis reikalavimas.

Tarptautinė praktika patvirtina priverstinio paskirstymo žalą. Europos jaunųjų gydytojų asociacijos (EJD) dokumente „From Mandate to Motivation“¹ pabrėžiama, kad priverstinis jaunųjų gydytojų darbas regionuose mažina darbo pasitenkinimą, riboja karjeros galimybes ir skatina emigraciją. Dauguma Europos valstybių netaiko tokių priemonių, nes jos sprendžia problemą tik laikinai – pritraukia medikus, bet jų neišlaiko.

Jau dabar asmens sveikatos priežiūros įstaigos (ASPI) gali sudaryti sutartis su būsimais rezidentais dėl valstybės nefinansuojamų (VNF) studijų kainos apmokėjimo mainais į įsipareigojimą atidirbti už sumokėtas studijas. Šis modelis turi esminį pranašumą – **konkurenciją**. Įstaigos, norėdamos pritraukti talentus, konkuruoja tarpusavyje siūlydamos geresnes sąlygas: trumpesnį atidirbimo laiką, lankstesnes sutarties sąlygas, papildomas finansines paskatas. Siūlomas Projektas šią konkurenciją visiškai panaikintų. Vietoj lankstumo būtų įdiegta standartizuota, sutarties šalių interesų neatspindinti sistema su LR Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytais vietomis ir vienoda atidirbimo trukme, kuri prilygs rezidentūros trukmei (4–6 metai). Tokios sąlygos jauniems specialistams bus nepatrauklios ir turės neigiamą poveikį gydytojų išlaikymui Lietuvos sveikatos priežiūros sistemoje.

Svarbu pabrėžti ir tai, jog Projekto rengėjai ignoruoja esmines priežastis, kodėl absolventai renkasi VNF studijas arba išvyksta iš regionų.

- **Pagrindinis motyvas – norima specialybė, o ne finansavimas.** Kasmetinės VU MF ir LSMU 6 kurso medicinos studentų apklausos rodo, kad iki 40 proc. studentų svarstytų stoti į VNF vietas. Pagrindinė to priežastis – galimybė gauti norimos specialybės rezidentūrą, kai valstybės finansuojamų vietų į ją nėra arba jų per mažai. Projektas šios problemos nesprendžia, o tik skatina rinktis valstybei reikalingą, bet pačiam studentui galbūt nepageidaujamą specialybę su privalomu atidirbimu.
- **Gydytojų trūkumas – sisteminė problema.** STRATA atlikta analizė rodo, kad gydytojų trūkumas yra sisteminė, o ne individualių pasirinkimų problema. Prognozuojama, kad iki 2032 m. trūks šimtų šeimos, vidaus ligų, vaikų ligų ir kitų specialistų. Tačiau problemos esmė –

nepakankama rezidentūros bazių plėtra regionuose, nekonkurencingos darbo sąlygos ir aiškių karjeros perspektyvų nebuvimas. Projektas šių esminių priežasčių neadresuoja.

- **Nenuosekli galimybių sudaryti sutartis su ASPI sistema.** Jau dabar veikianti sistema, kuomet VNF studentai sudaro sutartis su ASPI, yra prastai koordinuota. Studentai informaciją gauna iš neoficialių šaltinių, o pačios ASPI nėra iki galo susipažinusios su tvarka (pvz., Vilniaus Karoliniškių poliklinika 2025 m. siūlė finansuoti 3 metų šeimos medicinos rezidentūrą, nors jos trukmė – 4 metai). Taip pat pastebimi akivaizdūs neatitikimai tarp ES fondų lėšomis planuojamų finansuoti VNF vietų skaičiaus (pvz., 22 LR savivaldybės siūlo apmokėti 31 VNF vidaus ligų rezidentūros studijų kainą. 2025-2026 m. VNF vidaus ligų vietų skaičius: LSMU - 1; VU MF - 0). Tai rodo, kad net esamos investicijos veikia neefektyviai ir nėra plėtojamose, o naujas priverstinis mechanizmas tik įneš daugiau sumaišties.

Siūlomas įstatymo projektas **neatitinka proporcingumo ir teisingumo principų, demotyvuoja jaunuosius gydytojus likti Lietuvoje ir siūlo neveiksmingą sprendimą sudėtingai sisteminei problemai.**

Raginame atsakingas institucijas **atmesti šį Projektą ir pradėti konstruktyvų dialogą** su socialiniais partneriais dėl realių, motyvacija, o ne prievarta grįstų sprendimų, kurie iš tiesų sustiprintų Lietuvos regionų sveikatos priežiūrą.

Jaunųjų gydytojų asociacijos prezidentė	Agnė Panavienė
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Rezidentų tarybos pirmininkė	Camilla Rumsevičius
Vilniaus universiteto Rezidentų tarybos pirmininkė	Violeta Ševčenko
Vilniaus universiteto Studentų atstovybės prezidentė	Klėja Merčaitytė
Vilniaus universiteto Studentų atstovybės Medicinos fakultete pirmininkė	Agata Bruzgul
Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Studentų atstovybės prezidentė	Rugilė Kriaučiūnaitė
Lietuvos medicinos studentų asociacijos prezidentas	Paulius Sagevičius
Lietuvos studentų sąjungos prezidentė	Ieva Vengrovskaja

